

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

**«ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ - ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ
ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΚΛΟΓΕΩΝ ΕΚΤΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΜΕΣΩ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ»**

Μια ιστορία 50 ετών

1975

Η αρχική διατύπωση

Για πρώτη φορά στο Σύνταγμα της Ελλάδας γίνεται αναφορά για την ψήφιση νόμου που ορίζει τον τρόπο άσκησης του εκλογικού δικαιώματος των εκτός Επικρατείας εκλογέων.

4. Αί βουλευτικαί ἐκλογαί διενεργοῦνται ταυτόχρονα καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν.

Νόμος δύναται νὰ ὀρίζη τὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας εὐρισκομένων ἐκλογέων.

1975 - 2001

Η εξίσωση χωρίς λύση

Ήταν πρακτικά αδύνατη η θεσμοθέτηση της ψήφου εκτός Ελλάδας εκλογέων γιατί βάσει όλων των ισχύοντων έως τότε εκλογικών νόμων, οι κατανομές των εδρών γίνονται με βάση τα αποτελέσματα στις εκλογικές περιφέρειες (Α' κατανομή), στις μείζονες εκλογικές περιφέρειες (Β' Κατανομή) και στην επικράτεια (Γ' Κατανομή). Αυτό σημαίνει ότι έπρεπε οι εκλογείς του εξωτερικού να ψηφίζουν με κάποιο τρόπο για την εκλογική τους περιφέρεια που ανήκουν, δίχως όμως στο Σύνταγμα να προβλέπεται άλλος τρόπος πλην της φυσικής παρουσίας και ως εκ τούτου θα έπρεπε π.χ. στην πρεσβεία του Λονδίνου να υπήρχαν 56 διαφορετικές κάλπες, για κάθε εκλογική περιφέρεια ή να συλλέγονται εκεί οι ψήφοι και με κάποιο τρόπο να μεταφέρονται μετά την ημέρα των εκλογών στην Ελλάδα και δίχως να παραβιάζεται η μυστικότητα της ψήφου να προσμετρώνται από το οικείο πρωτοδικείο στην εκλογική περιφέρεια του ψηφοφόρου.

2001

Η αναθεώρηση

Στην λεγόμενη «συναινετική» αναθεώρηση του Συντάγματος αναφέρεται για πρώτη φορά η δυνατότητα εξαίρεσης των εκλογών στο εξωτερικό, από την ταυτόχρονη διενέργεια των εκλογών σε όλη την επικράτεια, εφόσον τα αποτελέσματα ανακοινώνονται μαζί με τα λοιπά εκλογικά τμήματα. Παράλληλα, τίθεται η αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 της Βουλής και «προτείνεται» η επιστολική ψήφος (ή άλλο πρόσφορο μέσο) για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των εκτός επικρατείας εκλογέων.

«4. Οι βουλευτικές εκλογές διενεργούνται ταυτόχρονα σε ολόκληρη την Επικράτεια. Νόμος που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών μπορεί να ορίζει τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την Επικράτεια. Ως προς τους εκλογείς αυτούς η αρχή της ταυτόχρονης διενέργειας των εκλογών δεν κωλύει την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος με επιστολική ψήφο ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων διενεργείται όποτε αυτό γίνεται και σε ολόκληρη την Επικράτεια.»

Μια ιστορία 50 ετών

2001 - 2019

Άκαρπες προσπάθειες

Αμέσως μετά τη ψήφιση του Συντάγματος του 2001, ξεκίνησαν οι προσπάθειες για την ψήφιση νόμου για τη διευκόλυνση άσκησης του εκλογικού δικαιώματος των εκτός επικρατείας εκλογέων. Η εφαρμογή από το 2019 (με τις διάφορες παραλλαγές) του νόμου 3231/2004, με την οποία ο συνολικός αριθμός των εδρών των κομμάτων εξαρτάται αποκλειστικά από τα αποτελέσματα στο σύνολο της Επικράτειας, διευκόλυνε μερικώς την ύπαρξη λύσεων.

Οι πρωτοβουλίες εκδηλώθηκαν είτε με την κατάθεση νομοσχεδίου στη Βουλή (Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Φεβ. 2009), το οποίο όμως δεν συγκέντρωσε την απαιτούμενη πλειοψηφία των 2/3. είτε σε επίπεδο προετοιμασίας και σύστασης επιτροπών (πχ. κυβέρνηση Α. Τσίπρα 2018).

2019

Η ουσιαστική τροποποίηση

Στην τελευταία Συνταγματική αναθεώρηση, το 2019, στο άρθρο 54 του Συντάγματος προστέθηκε νέα παράγραφος, η οποία ήταν αποτέλεσμα της συμφωνίας της διακομματικής επιτροπής του Οκτωβρίου του 2019 και η οποία διευρύνει την ευελιξία του νομοθέτη για την ψήφο των εκτός Ελλήνων εκλογέων, ενώ για πρώτη φορά δίνεται η δυνατότητα σύστασης εκλογικής περιφέρειας (ή εκλογικών περιφερειών) απόδημου Ελληνισμού.

«Με το νόμο της παρ. 4 του άρθρου 51 μπορεί να τίθενται προϋποθέσεις στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στον τόπο διαμονής τους από τους εκλογείς που κατοικούν έξω από την Επικράτεια, όπως πραγματικός δεσμός με τη Χώρα, αυτοπρόσωπη παρουσία σε εκλογικό τμήμα, χρόνος απουσίας από τη Χώρα ή παρουσία στη Χώρα για ορισμένο χρόνο στο παρελθόν. Με το νόμο του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να ορίζεται ότι ορισμένες θέσεις του ψηφοδελτίου επικρατείας κάθε κόμματος της παρ. 3 του παρόντος άρθρου καταλαμβάνονται υποχρεωτικά από απόδημους Έλληνες. Νόμος μπορεί να προβλέπει, ότι η ψήφος των εκλογέων που ψηφίζουν σε εκλογικά τμήματα έξω από την Επικράτεια, δεν προσμετράται σε συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια αλλά μόνο σε επίπεδο Επικρατείας. Με το νόμο της παρ. 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να ορίζονται μία ή περισσότερες εκλογικές περιφέρειες απόδημου Ελληνισμού, κατά παρέκκλιση της παρ. 2 του παρόντος άρθρου»

Μια ιστορία 50 ετών

2019

Ο πρώτος νόμος

Με πολύ μεγάλη πλειοψηφία 288 βουλευτών ψηφίζεται ο νόμος για τη διευκόλυνση άσκησης του εκλογικού δικαιώματος εκτός επικρατείας εκλογέων. Ο νόμος 4648/2019 προέβλεπε την δυνατότητα ψηφοφορίας με φυσική παρουσία στο εξωτερικό αν ο εκλογέας αποδείξει ότι τα τελευταία 35 έτη έχει ζήσει 2 χρόνια στην Ελλάδα και έχει υποβάλλει φορολογική δήλωση κατά το τρέχον ή προηγούμενο έτος. Οι εκλογείς δηλώσαν την προτίμηση τους προς κόμμα ψηφίζοντας «συμβολικά» το ψηφοδέλτιο Επικρατείας που έχει αυτό καταρτίσει. Τα κόμματα ήταν υποχρεωμένα στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας να συμπεριλάβουν κατά το 1/5 υποψηφίους από το εξωτερικό, εκ των οποίων ο ένας υποχρεωτικά θα έπρεπε να τοποθετηθεί στις 3 πρώτες θέσεις.

Το 2021, έγινε απόπειρα άρσης των περιορισμών, με το σχετικό σχέδιο νόμου να μην συγκεντρώνει την πλειοψηφία των 2/3 της Βουλής.

2023

Η άρση των περιορισμών

Ο νόμος 4648/2019 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στις εκλογές του Μαΐου και Ιουνίου του 2023, με τη σύσταση 99 εκλογικών τμημάτων σε 33 χώρες.

Αμέσως μετά τις εκλογές του 2023, το πρώτο νομοσχέδιο της δεύτερης θητείας του Κ. Μητσοτάκη είναι η άρση των περιορισμών για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους. Το σχέδιο νόμου ψηφίστηκε με 208 βουλευτές (ν. 5044/2023).

2024

Επιστολική ψήφος ευρωεκλογών

Στις ευρωεκλογές του 2024, για εφαρμοστήκε για πρώτη φορά η επιστολική ψήφος για όποιον το επιθυμούσε ανεξαρτήτως του τρόπου κατοικίας του. Συνολικά 202.000 εκλογείς εντός και εκτός Ελλάδας γράφτηκαν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, εκ των οποίων 50.204 από το εξωτερικό.

Ορισμένα χρήσιμα στοιχεία

1984

Η πρώτη εφαρμογή απόδημων εκλογέων

Στις Ευρωεκλογές του 1984, δόθηκε για πρώτη φορά η δυνατότητα στους εκλογείς που μένουν στην τότε ΕΟΚ να ψηφίσουν από τον τόπο κατοικίας. Συνολικά, **50.328** εκλογείς ψήφισαν από το εξωτερικό.

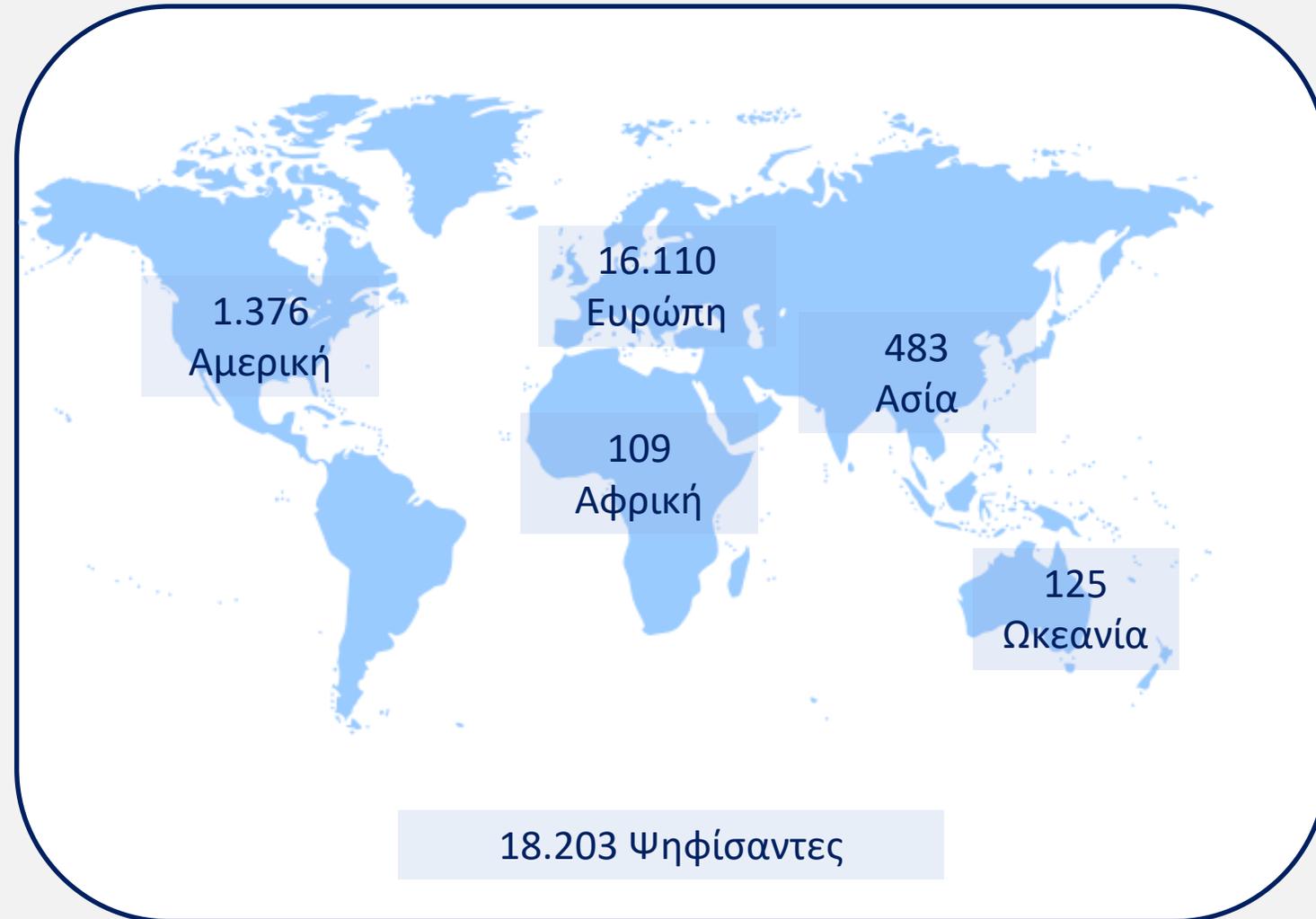
2019

Ευρωεκλογές 2019

11.792 εκλογείς ψήφισαν στις χώρες της Ε.Ε., στην τελευταία φορά που διεξήχθη η ψηφοφορία στο εξωτερικό με φυσική παρουσία στα εκλογικά τμήματα για τις ευρωεκλογές

Αρ. Ψηφισάντων - Εθνικές Εκλογές Μαΐου 2023

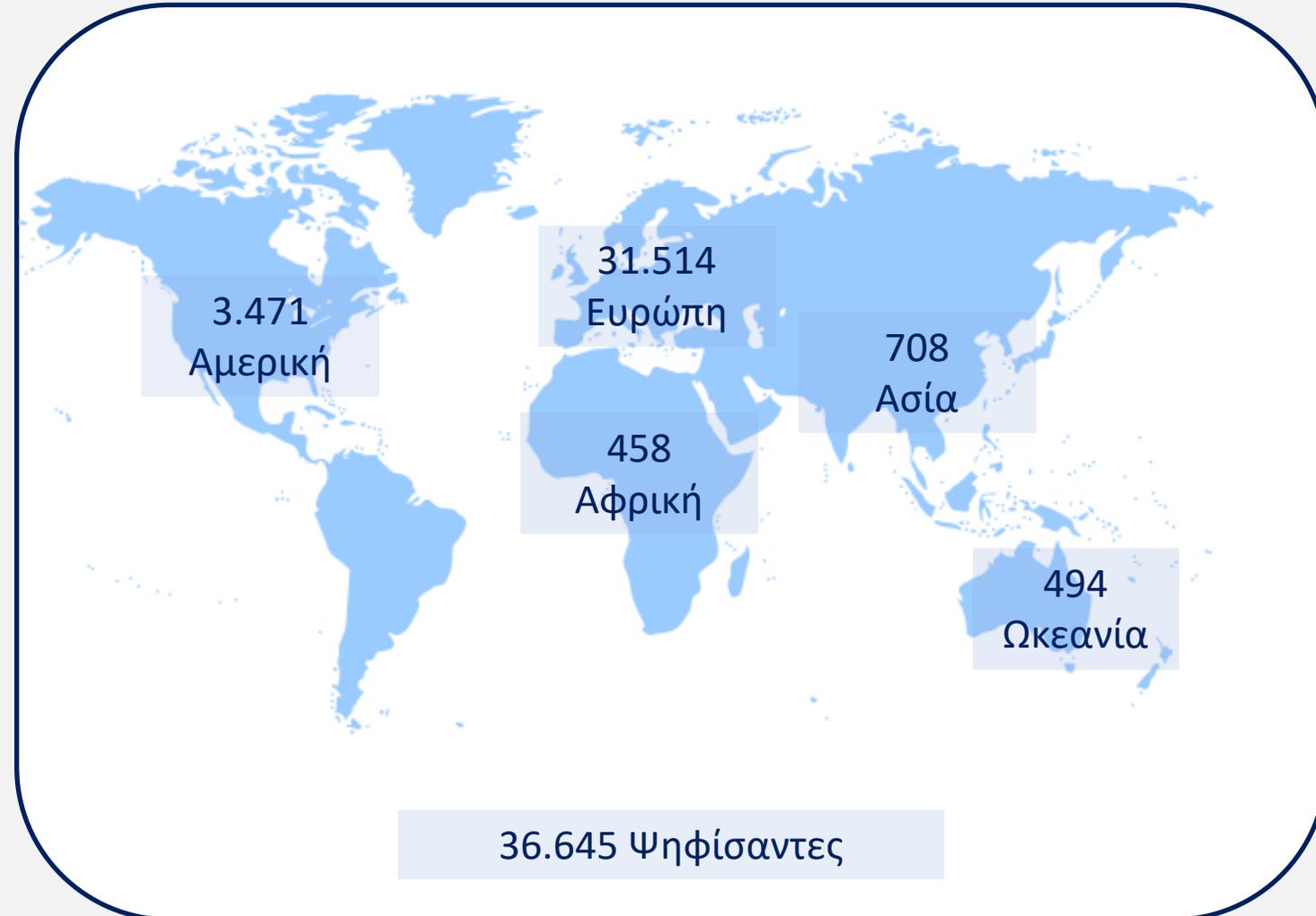

Ενδεικτικά στοιχεία ψηφισάντων

Βέλγιο	1.387
Γαλλία	788
Γερμανία	2.795
Η.Β.	3.721
Κύπρος	1.340
Ολλανδία	1.600
Λουξεμβούργο	501
Ιταλία	297
Η.Π.Α.	1.231
Η.Α.Ε.	199
Νότια Αφρική	55

Αρ. Ψηφισάντων με επιστολική – Ευρωεκλογές Ιουνίου 2024

Ενδεικτικά στοιχεία ψηφισάντων

	Μαι. 23	Ιουν. 24
Βέλγιο	1.387	2.998
Γαλλία	788	1.377
Γερμανία	2.795	6.977
Η.Β.	3.721	6.562
Κύπρος	1.340	2.164
Ολλανδία	1.600	2.275
Λουξεμβούργο	501	721
Ιταλία	297	752
Η.Π.Α.	1.231	2.750

Συμπεράσματα

1

Τα κριτήρια λειτούργησαν αποτρεπτικά

Η εφαρμογή των κριτηρίων λειτούργησε αποτρεπτικά για ένα σημαντικό τμήμα εκλογέων, οι οποίοι είτε δεν τα πληρούσαν (πχ δεν είχαν υποβάλει φορολογική δήλωση στην Ελλάδα) ή λόγω δυσχέρειας εύρεσης των απαραίτητων δικαιολογητικών δεν υπέβαλαν αίτηση.

Η άρση των κριτηρίων, η οποία επιτεύχθηκε με τον νόμο 5044/23, απλοποιεί την διαδικασία και δεν θέτει κανέναν άλλο περιορισμό, εκτός από την ύπαρξη ενεργού εκλογικού δικαιώματος

2

Το πρόβλημα με τη απόσταση εκλογικών τμημάτων από τον τόπο διαμονής

Για να συσταθεί ένα εκλογικό τμήμα χρειάζεται να έχουν εγγραφεί 40 εκλογείς. Αυτό γίνεται για τη διασφάλιση της μυστικότητας της ψήφου.

Το αποτέλεσμα είναι ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις συστάθηκαν εκλογικά τμήματα τα οποία απείχαν πολλές ώρες οδικώς ή ακόμα και αεροπορικώς. Συχνά, δε, έπρεπε είχαν ενταχθεί στο εκλογικό κατάλογο άλλου κράτους από αυτό που διέμεναν. Π.χ οι ψηφοφόροι της Νότιας Αμερικής εντάχθηκαν στο εκλογικό τμήμα στο Χιούστον, οι ψηφοφόροι που ζουν Ιαπωνικά στη Νότια Κορέα κτλ.

3

Το ζήτημα εκπροσώπησης

Η μη δυνατότητα επιλογής υποψηφίου βουλευτή από τους εκτός επικρατείας εκλογείς, μείωσε τον ενδιαφέρον συμμετοχής και την κινητοποίηση των εκλογέων για την εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους

4

Η επιστολική βοήθησε

Παρά το γεγονός ότι στις ευρωεκλογές παραδοσιακά υπάρχει μειωμένη συμμετοχή σε σχέση με τις εθνικές εκλογές (Στις ευρωεκλογές του 2024 σε εθνικό επίπεδο ψήφισαν 2 εκ λιγότεροι σε σχέση με τον Μάιο του 2023) και παρά του ότι όσοι ζουν στην Ε.Ε. μπορούν να ψηφίσουν για τη χώρα διαμονής, η συμμετοχή των εκλογέων του εξωτερικού διπλασιάστηκε.

Η διπλή πρόταση

1

Καθιέρωση επιστολικής ψήφου

Προτείνεται η καθιέρωση επιστολικής ψήφου, για τις Εθνικές Εκλογές και για όλους όσους βρίσκονται στο εξωτερικό την ημέρα των Εκλογών.

Η διαδικασία που θα ακολουθήσουν οι εκλογείς που επιθυμούν να ψηφίσουν με επιστολική ψήφο θα είναι όμοια με αυτή που εφαρμόστηκε στην Ευρωεκλογές του 2024.

Η υποβολή της αίτησης θα είναι δυνατή έως την επόμενη ημέρα από την προκήρυξη των εκλογών (δηλαδή την δημοσίευση του π.δ. διάλυσης της Βουλής).

Λίγες μέρες μετά την ανακήρυξη θα παραλάβουν τους φακέλους ψηφοφορίας, τους οποίους οφείλουν να επιστρέψουν δωρεάν στο Κέντρο Διαλογής Επιστολικής Ψήφου. Ο φάκελος πρέπει να φτάσει έως και την παραμονή των εκλογών για να καταμετρηθεί.

Για να εφαρμοστεί χρειάζεται να ψηφιστεί από τα 2/3 των Βουλευτών, αλλιώς για όλες τις επόμενες εκλογές η ψηφοφορία θα γίνει με φυσική παρουσία

2

Εκλογική περιφέρεια Απόδημου Ελληνισμού

Δημιουργείται νέα εκλογική περιφέρεια Απόδημου Ελληνισμού, η οποία στη νέα Βουλή θα αντιπροσωπεύεται με 3 βουλευτές. Κάθε κόμμα που έχει συνδυασμούς στα $\frac{3}{4}$ της Επικράτειας μπορεί να έχει έως 5 υποψήφιους βουλευτές, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο εκλογέων εξωτερικού. Ο εκλογέας θα μπορεί να επιλέξει έναν υποψήφιο του κόμματος που επιλέγει.

Το ψηφοδέλτιο Επικρατείας επανέρχεται στις 12 από τις 15 έδρες, όπως ακριβώς ίσχυε έως και τις εκλογές του 2019. Δεν μεταβάλλεται ο αριθμός των εδρών σε καμία άλλη εκλογική περιφέρεια.

Η κατανομή των εδρών στην εκλογική περιφέρεια Απόδημου Ελληνισμού, γίνεται ακριβώς όπως γίνεται η κατανομή σε οποιαδήποτε άλλη τριεδρική περιφέρεια (Αρκαδία, Αργολίδα, Κιλκίς, Βοιωτία κτλ).

Για να εφαρμοστεί άμεσα χρειάζεται να ψηφιστεί από τα 2/3 των Βουλευτών, αλλιώς οι επόμενες εκλογές θα γίνουν με το «ψηφοδέλτιο Επικρατείας» και οι μεθεπόμενες με ξεχωριστή εκλογική περιφέρεια

Οι εγγυήσεις της επιστολικής ψήφου

1

Ηλεκτρονική αίτηση

Η αίτηση γίνεται εξ'ολοκλήρου ηλεκτρονικά είτε με τους κωδικούς του Gov.gr είτε με ενεργό ελληνικό διαβατήριο.

2

Online παρακολούθηση του φακέλου

Όταν αποστέλλεται ο φάκελος, ο εκλογέας ενημερώνεται και μπορεί να παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο που βρίσκεται ο φάκελός του. Την ίδια δυνατότητα έχει όταν αποστείλει τον φάκελό του.

3

Γνωρίσματα γνησιότητας των φακέλων

Οι φάκελοι δεν μπορούν να αλλοιωθούν ή να πλαστογραφηθούν καθώς διαθέτουν ειδικά γνωρίσματα ασφαλείας.

4

Επιβεβαίωση ταυτοπροσωπίας

Ο εκλογέας συμπληρώνει ψηφιακά την υπεύθυνη δήλωση και την επιβεβαίωση ταυτότητας ή εναλλακτικά αποστέλλει αντίγραφο της δήλωσης και φωτοαντίγραφο ταυτότητας.

5

Υψηλού κύρους επιτροπές συλλογής και διαλογής

Υπό την επίβλεψη ανώτατου δικαστικού, οι επιτροπές συλλογής και διαλογής ψηφοδελτίων απαρτίζονται από δικαστικούς και δικηγόρους.

6

Πλήρης διαφάνεια

Παρακολούθηση του χώρου συλλογής φακέλων από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, παρουσία εκπροσώπων κομμάτων.

Δύο σημαντικά στοιχεία

1

Δεν αλλάζει το εκλογικό σώμα

Δεν χορηγείται κανένα εκλογικό δικαίωμα σε κανέναν με την επιστολική ψήφο. Όσοι και μόνο όσοι έχουν εκλογικό δικαίωμα, έχουν δικαίωμα και επιστολικής ψήφου.

Το εκλογικό δικαίωμα το έχουν όλοι οι Έλληνες πολίτες, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος.

Αυτό που προτείνεται με την επιστολική ψήφο είναι να διευκολύνουμε έμπρακτα την άσκηση του ήδη υπάρχοντος εκλογικού δικαιώματος.

Η μεταρρύθμιση αφορά τους Έλληνες πολίτες που βρίσκονται στο εξωτερικό. Η Ελληνική ομογένεια είναι πολύ ευρύτερη έννοια και δεν ταυτίζεται με τους Έλληνες πολίτες που ζουν στο εξωτερικό.

2

Δεν αφορά τους εκλογείς εντός Ελλάδας

Οι εκλογείς εντός Ελλάδας, δεν μπορούν να αιτηθούν την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος για τις Βουλευτικές εκλογές με επιστολική ψήφο.

Αντιθέτως, είναι ενεργή η ρύθμιση για τις Ευρωεκλογές και για τα εθνικά δημοψηφίσματα. Δηλαδή ένας εκλογέας εντός Ελλάδας μπορεί να ψηφίσει με επιστολική ψήφο στις Ευρωεκλογές του 2029.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών